

Granskning av hjälpmedelsnämndens verksamhet under 2014

Granskning av Hjälpmedelsnämndens verksamhet 2014

Bakgrund

Den 1 juli 2004 bildades en mellan kommunerna och landstinget gemensam nämnd, Hjälpmedelsnämnden, i syfte att samverka för att länets invånare skall erbjudas en god hjälpmedelsförsörjning på lika villkor.

Hjälpmedelsnämnden är en gemensam nämnd för kommunerna i Värmlands län och Landstinget i Värmland. Nämnden ska enligt 9 kap. 2 § i kommunallagen och § 12 i reglementet för nämnden granskas av revisorerna hos respektive huvudman. Landstingets revisorer har sedan nämndens tillkomst granskat hjälpmedelsnämndens verksamhet. Granskningsresultatet har därefter delgivits kommunernas revisorer och deras sakkunniga.

Syfte, revisionsfrågor och avgränsning

Revisionskontoret har granskat nämndens verksamhet och räkenskaper för verksamhetsåret 2013 och sammanfattar granskningen i föreliggande promemoria. Granskningen avseende verksamheten har främst rört avstämning mot gällande avtal. Granskningen av räkenskaperna har inriktats mot en avstämning mot budget och underliggande redovisning.

Hjälpmedelsnämnden

Uppdrag

Hjälpmedelsnämnden har ansvar för att erbjuda hjälpmedel för funktionshindrade enligt 3 b § hälso- och sjukvårdslagen (HSL), med undantag för syn-, hörsel-, och ortopedtekniska hjälpmedel.

Den hjälpmedelsverksamhet som enligt 18 b § HSL är en kommunal angelägenhet (i särskilda boenden och hemsjukvård) ska även i fortsättningen utföras av respektive kommun. Den gemensamma nämnden har dock ansvar för att fastställa policy, riktlinjer, kompetenskrav för förskrivning och upphandling av hjälpmedel. Genom gemensamma riktlinjer och samverkan avser hjälpmedelsnämnden att kostnadseffektivisera verksamheten inom sitt ansvarsområde.

Hjälpmedelsnämndens uppdrag kan sammanfattas i följande områden;

- samordningsuppgifter,
- kompetensuppgifter och stöduppgifter,
- drift av den gemensamma hjälpmedelsenheten.

Hjälpmedelsheten ska verka som kompetenscentrum med stöd-funktion och svara för samordning av de angivna uppgifterna.

Verksamhet 2014

Under 2014 har hjälpmedelsnämnden som planerat haft fyra sammanträden. Nedan beskrivs de ärenden som behandlats, med undantag av vissa ärenden av formaliakarakter.

2014 års *första möte* ägde rum den 6 mars. Vid mötet deltog representanter från 13 kommuner (totalt deltog 13 ledamöter och ersättare). Representation saknades från Eda, Storfors och Årjängs kommuner samt från landstinget.

Vid mötet avhandlades följande:

- Årsredovisning för 2013 föredrogs av verksamhetschefen för Hjälpmedelsservice. Hjälpmedelsnämnden **beslutade att** godkänna årsredovisningen för verksamhetsåret 2013 samt **att** ingen ekonomisk reglering görs utan 2013 års utfall tas i beaktande samband med 2014 års redovisning. Nämnden **beslutade** också att rapporten ska skickas till respektive kommunfullmäktige för godkännande.
- Nämnde **beslutade** att fastställa riktlinje 123106 Vridplattor enligt framtaget förslag.
- Budget 2015. Nämnden **beslutade** att en formell skrivelse ska skickas till respektive kommunstyrelsen som en information angående landstingets uppräknings. Eventuella synpunkter från kommunerna ska redovisas av förvaltningen till nämnden.
- Nämnden fick information från verksamhetschefen om ett nationellt projekt ned information om länets hjälpmedelsortiment på 1177. Nämnden godkände informationen och den lades till handlingarna.
- Regeringsproposition om ”Mer inflytande av den enskilde gällande hjälpmedel”. Nämnden fick en fördragning av verksamhetschefen. Nämnden godkände informationen och den lades till handlingarna.
- Nämnden fick rapporter och information från verksamhetschefen om aktuella pågående frågor.

Årets *andra möte* ägde rum den 16 april. Vid mötet deltog representanter från Landstinget i Värmland och 10 kommuner, totalt 12 ledamöter och ersättare. Representation saknades från Storfors, Arvika, Eda, Säffle, Sunne och Hammarö kommuner.

Vid mötet avhandlades följande ärenden:

- Nämnden behandlade revisionsrapporten avseende Hjälpmedelsnämndens verksamhet 2013 och **beslutade** att godkänna rapporten och lägga den till handlingarna.

- Nämnden **beslutade** att ge verksamhetschefen för Hjälpmedelsservice i uppdrag att göra en översyn av gällande riktlinjer för hjälpmedel samt att ge löpande avrapportering till nämnden.
- Nämnden behandlade ärendet budget 2015 och beslutade göra budgetuppräknings enligt gällande avtal, d.v.s. följa landstingets uppräknings.
- Nämnden fick information om ett hjälpmedel utanför ordinarie sortiment. Efter informationen **beslutade** nämnden i enlighet med arbetsutskottets förslag att aktuellt hjälpmedel **inte** faller inom ramen för hjälpmedelsnämndens uppdrag.
- Nämnden fick rapporter och information från verksamhetschefen om aktuella pågående frågor, bland annat hjälpmedelsdatabas och invånartjänst. Nämnden **beslutade** att godkänna rapportering och lägga den till handlingarna.

Årets **tredje möte** ägde rum den 19 september. Vid mötet deltog representanter från Landstinget i Värmland och 14 kommuner, totalt 17 ledamöter och ersättare. Representation saknades från Karlstad och Kristinehamns kommuner.

Vid mötet avhandlades följande ärenden:

- Verksamhetschefen för Hjälpmedelsservice informerade om det aktuella ekonomiska läget för nämndens område, baserat på siffror t.o.m. augusti. Efter redovisningen diskuterade nämnden framtidens behov, inriktning och finansiering. Nämnden beslutade att ge verksamhetschefen i uppdrag att till nästa sammanträde utforma ett förslag utifrån dagens diskussion.
- Nämnden fick information om process och formalia i samband med val 2014.
- Nämnden fick rapporter och information från verksamhetschefen om aktuella pågående frågor, bland annat om översyn av riktlinjerna och rapport från landstingets revisorer. Nämnden **beslutade** att godkänna rapportering och lägga den till handlingarna. (Inget svar till revisorerna förbereddes)
- Nämnden fick en lägesrapport angående inkontinenshjälpmedel och **beslutade** att godkänna rapporteringen och lägga den till handlingarna.
- Under ”övriga frågor” fick nämnden information om en olycka med personlyft och utveckling av robotteknik.

Årets **fjärde möte** ägde rum den 28 november. Vid mötet deltog representanter från Landstinget i Värmland och 13 kommuner, totalt 16 ledamöter och ersättare. Representation saknades från Filipstad, Hagfors och Årjängs kommun.

Vid mötet avhandlades följande ärenden:

- Hjälpmedelsnämnden beslutade vid mötet i april att budgeten för nämnden ska ha samma uppräknings som landstinget. Upp-

räkningsprocent för 2015 är 2,3 %. Nämnden **beslutade** att fastställa den uppräkningsprocenten.

- Nämnden fick information om den nya patientlagen av utvecklingsledare Lars-Göran Boström.
- Nämnden fick en lägesrapport från verksamhetschefen gällande den nya hjälpmedelsdatabasen.
- Nämnden **beslutade** att ge verksamhetschefen i uppdrag att upprätta ett förslag angående kostnadsfördelning i nämnden till nästa sammanträde.
- Nämnden fick också en lägesrapport från verksamhetschefen om arbetet med översyn av riktlinjer och styrande dokument. Verksamhetschefen fick med sig synpunkt från nämnden i det fortsatta arbetet.
- Nämnden fick en lägesrapport om lagerhantering i länets hjälpmedelsverksamheter.

Sammanfattningsvis kan konstateras att landstinget och länets kommuner varit representerade vid nämndens fyra möten under året enligt följande:

Fem kommuner, Forshaga, Grums, Kil, Munkfors och Torsby har varit representerade vid **samtliga** nämndens möten. Åtta kommuner, Arvika, Filipstad, Hagfors, Hammarö, Karlstad, Kristinehamn, Sunne och Säffle har varit representerade vid **tre** möten, medan tre kommuner, Eda, Storfors och Årjäng har varit representerade vid **två** möten. Landstinget har varit representerat vid tre möten.

Arbetsutskottet

Arbetsutskottet har under 2014 haft fyra möten: 14 februari, 4 april, 29 augusti och 7 november.

Administrativt stöd

Enligt avtal ska division HHR genom hjälpmedelsenheten svara för beredning och verkställighet av nämndens beslut samt planera och administrera den verksamhet nämnden ansvarar för.

Representanter från division HHR och från landstingets kansli har administrativt bistått nämnden och dess arbetsutskott.

Ekonomi

Landstinget i Värmland ska fastställa budget för den gemensamma nämnden efter samråd med berörda kommuner. I avtalet regleras hur samrådet ska ske. Kommunerna och landstinget finansierar gemensamt de faktiska kostnaderna för nämndens arbete och administration. Kostnaderna fördelas med 21 % på kommunerna och 79 % på landstinget. Fördelningen mellan kommunerna sker efter andelen kommuninvånare i åldern 80 år och äldre. Därutöver ska huvudmännen dela på kostnaderna för sekretariatet. Kostnadsfördel-

ningen ska ske på basis av andelen ledamöter representerade i nämnden.

Varje huvudman svarar själv för samtliga kostnader för sina förtroendevalda enligt respektive huvudmans arvodesregler. Dessa kostnader ingår således inte i hjälpmedelsnämndens budget och omfattas inte av denna granskning.

Enligt avtalet ska kommunerna senast den 25 i varje månad förskottsbeta 1/12-del av sin andel. Uppkomna över- och underskott ska enligt avtalet regleras efter fastställd fördelningsnyckel.

Budgeten för hjälpmedelsnämnden uppgick under år 2014 till 8 904 762 kronor, fördelat på kommunerna med 1 870 434 kronor och på landstinget med 7 034 328 kronor.

Det ekonomiska utfallet för 2014 uppgår till 9 272 917 kronor, där kommunerna ska svara för 1 947 313 kronor och landstinget svara för 7 325 604 kronor, se tabell nedan. Häri ingår kostnaden för nämndens sekreterarstöd där kommunerna betalar 16/19-delar i enlighet med fördelningen kommuner - landsting i nämnden.

Tabell 1. Hjälpmedelsnämndens budget och utfall 2014

ÅR 2014	Budget	Utfall	Differens
Kommunerna	1 870 434	1 947 313	- 76 879
Landstinget	7 034 328	7 325 604	- 291 276
Summa	8 904 762	9 272 917	- 368 155

Den genomgång som gjorts av Hjälpmedelsnämndens räkenskaper har inte föranlett några påpekanden, förutom att avräkningen av över- och underskott inte har genomförts. Vid mötet den 6 mars 2014 tog nämnden liksom föregående år beslut om att inte reglera över/underskott, utan att istället ta hänsyn till utfallet i 2014 års redovisning. Samma beslut tog nämnden avseende 2014 år ekonomiska utfall vid mötet den 13 mars 2015.

Följsamhet till avtal och reglemente

- Ursprungligt avtal mellan kommunerna och landstinget hade en giltighetstid 2004-07-01 till och med 2006-12-31. Avtalet förlängs automatiskt med fyra år om det inte sägs upp tolv månader innan avtalstidens utgång.

Kommentar: Avtalet har inte sagts upp av någon part. Det förlängdes därför automatiskt att gälla under mandatperioden 2011-2014.

- Omförhandling av avtalet kan påkallas om förutsättningarna för avtalet väsentligen har förändrats.

Kommentar: Inga framställningar om omförhandling har gjorts.

- Tvister rörande tolkning och tillämpning av avtalet ska i första hand lösas genom förhandling mellan berörda huvudmän. Tvister kan hänskjutas till Sveriges kommuner och landsting.

Kommentar: Inga tvister finns noterade.

- Division HHR ska ha ansvar för beredning och verkställighet av nämndens ärenden samt för att planera och administrera den verksamhet nämnden ansvarar för.

Kommentar: Uppfyllt.

- För nämnden ska det finnas ett sekretariat bestående av en sekreterare och en föredragande.

Kommentar: Uppfyllt. En av landstingets tjänstemän har svarat för sekreterarfunktionen i nämnd och arbetsutskott. Föredragande har varit verksamhetschefen för Hjälpmedelsservice.

- Avtalsparter skall vara de 16 kommunerna och landstinget.

Kommentar: Uppfyllt.

- Uppgift att verka för att länets invånare erbjuds en god hjälpmedelsförsörjning på lika villkor.

Kommentar: Vid årsskiftet 2007-2008 började nya gemensamma riktlinjer för förskrivning av hjälpmedel att gälla. Under 2014 har nämnden gett verksamhetschefen för Hjälpmedelsservice i uppdrag att göra en översyn av riktlinjerna.

- Budgeten ska fastställas av landstinget efter samråd med kommunerna. Förslag till budget bör, enligt avtalet, tillställas kommunerna senast under april månad. Samråd skall därefter ske med styrelserna under maj månad.

Kommentar: Förslag till 2014 års budget behandlades vid nämndens sammanträde den 7 mars 2013.

Den ekonomiska ramen för Hjälpmedelsnämnden år 2014 föreslogs uppräknas enligt avtalet. Uppräkningen blev 2,5 % jämfört med 2013 års ram.

- Kommunerna ska bidra med ett belopp som motsvarar de faktiska kostnaderna för nämndens arbete och administration. Fördelas efter befolkningsunderlag i viss åldersgrupp.

Kommentar: Inte uppfyllt. 2014 års bokslut visar att utfallet har överstigit den preliminärt debiterade kostnaden. Enligt gällande avtal ska detta till del återbetalas/debiteras till kommunerna. Kommunerna ska enligt avtalet debiteras med 76 878 kronor för 2014. Så har inte skett.

- Respektive huvudman svarar för samtliga kostnader för sina förtroendevalda.

Kommentar: Uppfyllt för landstingets förtroendevalda. Som framgår ovan har kostnader för kommunernas förtroendevalda inte ingått i granskningen.

- Förskottsbetalning ska göras med 1/12-del senast den 25 i varje månad.

Kommentar: Uppfyllt. Debitering har skett med 1/12 i förskott varje månad.

- Uppkomna över- eller underskott ska regleras efter aktuell fördelningsnyckel (befolkningsunderlag i viss åldersgrupp).

Kommentar: Inte uppfyllt. Nämnden har flera år tagit beslut om att avvakta med reglering. Besluten har tagits i samband med att årsredovisningen för närmast föregående år har behandlats av nämnden. Besluten avviker från det ursprungliga avtalet.

- Respektive huvudman ska svara för del av kostnad för nämndens sekreterare (25 % tjänst). Kostnaden ska fördelas utifrån andel ledamöter i nämnden.

Kommentar: Uppfyllt. Kommunernas kostnadsandel för nämndens sekretariat har uppgått till 150 000 kronor. Kommunerna debiteras månadsvis med 16/19 av den preliminära kostnaden.

- Kommunerna har rätt till insyn i förvaltning och redovisning. Nämnden ska halvårsvis rapportera till respektive huvudmans fullmäktige hur verksamheten utvecklas och hur den ekonomiska ställningen är.

Kommentar: Uppfyllt. Insyn i förvaltning och redovisning har främst skett genom behandling av budget mm vid nämndens sammanträden.

- Nämnden ska vara sammansatt av 19 ledamöter och lika många ersättare, fördelat på en ordinarie och en ersättare från respektive kommun samt tre ordinarie och tre ersättare från landstinget.

Kommentar: Uppfyllt.

- Parterna är i avtalet överens om att sammansättningen i nämnden så långt möjligt ska återspegla sammansättningen i landstingsfullmäktige.

Kommentar: Mandatfördelning i landstingsfullmäktige respektive hjälpmedelsnämnden framgår av sammanställningen nedan. Vissa partier har endast representation i form av ersättare. I tabellen nedan redovisas därför fördelningen i nämnden uppde-

lat på endast ordinarie ledamöter respektive ordinarie ledamöter och ersättare sammanräknat.

Tabell 2. Partifördelning 2011 - 2014 i fullmäktige resp. i hjälpmedelsnämnden

Forum	V	S	C	FP	KD	M	SIV	Övr
Landstingsfullmäktige	4 4,9 %	33 40,7 %	8 9,9 %	5 6,2 %	3 3,7 %	16 19,8 %	5 6,2 %	7 8,6 %
HMN ordinarie ledamöter	0 0	10 52,6 %	5 26,3%	0 0	1 5,3 %	2 10,5 %	0 0	1 5,3 %
HMN ordinarie ledamöter och ersättare	0 0	17 44,7 %	8 21,1 %	1 2,6 %	2 5,3 %	7 18,4 %	1 2,6 %	2 5,3 %

Majoritetsförhållandena är, liksom föregående mandatperiod, inte helt samstämmiga mellan landstingsfullmäktige och nämnden. Det gäller också partisammansättningen om man ser till nämndens ordinarie ledamöter. Sammanräknat ordinarie ledamöter och ersättare finns också diskrepans mellan sammansättningen i landstingsfullmäktige och hjälpmedelsnämnden. Vissa partier har en svagare representation i hjälpmedelnämnden än vad som skulle motsvara andelen ledamöter i fullmäktige medan andra har en starkare representation.

Av hjälpmedelsnämndens protokoll framgår att partiernas representation skiftar något mellan nämndens möten eftersom ersättarna inte alltid tillhör samma parti som den ordinarie ledamoten. Ett parti, (V) representeras inte alls i nämnden och (SIV) och (FP) endast i form av ersättare, vilket skiljer sig från hur representationen ser ut i landstingsfullmäktige under mandatperioden 2011 -2014.

- Ordförande ska nomineras bland landstingets ledamöter och vice ordförande bland kommunernas ledamöter.

Kommentar: Uppfyllt. Landstinget nominerade år 2010 Annétthe Zettergren (M) till ordförande och kommunerna nominerade Sten Fransson (S), Arvika kommun till vice ordförande. Landstinget valde under 2012 Göran Nilsson (M) till ny ordförande efter avsägelse av uppdraget från Zettergren.

- Inom nämnden ska finnas ett arbetsutskott bestående av sex ledamöter och sex ersättare. Tre ledamöter utses bland landstingets ledamöter och tre bland kommunernas ledamöter. Ordförande bör, enligt avtalet, nomineras ur gruppen landstingets ledamöter medan vice ordförande bör nomineras ur gruppen kommunernas ledamöter.

Kommentar: Uppfyllt.

Slutsatser och kommentarer

Efter granskning av 2014 års verksamhet kan revisionskontoret konstateras att sammansättningen av ledamöter i nämnden inte fullt ut har den följsamhet till landstingsfullmäktiges sammansättning under mandatperioden, som ska eftersträvas enligt avtalet. Detta gäller ju hela mandatperioden.

Vid Hjälpmedelsnämndens fyra möten under året har kommunerna varit representerade i varierande grad. Revisionskontoret kan, liksom vid tidigare genomgångar, konstatera att representationen från några av kommunerna kan förbättras.

Granskningen av 2014 års redovisning visar att det finns ett underlag för den sammanställda redovisningen för nämnden. Underlaget baseras på en sammanställning av uppgifter som hämtats ur landstingets redovisningssystem. Revisionskontoret kan konstatera att den reglering som enligt avtalet ska göras till kommunerna av över- resp. underskott hittills inte genomförts. Enligt nämndens årsredovisning pågår den översyn av modellen för uträkning och redovisning som påbörjades 2010 och som i form av uppdrag till verksamhetschefen för hjälpmedelservice, åter aktualiserades i november 2014.

Av nämndens årsredovisning och protokoll för 2014 framgår att nämnden i allt väsentligt verkar enligt de intentioner och riktlinjer som fastställdes vid bildandet.

Ansvarsprövning

Den gemensamma nämnden ska granskas av revisorerna i var och en av de samverkande kommunerna enligt 9 kap. 2 § tredje stycket kommunallagen. Frågan om ansvarsfrihet för den gemensamma nämnden ska prövas av fullmäktige i var och en av de samverkande kommunerna enligt 5 kap. 25 § andra stycket kommunallagen.

Anders Marmon

Certifierad kommunal revisor